Caseta 2. Relevanța costurilor cu forța de muncă pentru fenomenul inflaționist

Pe parcursul anului 2023, una dintre principalele surse ale presiunilor inflaționiste a fost reprezentată de dinamica salarială ridicată. În acest context, caseta de față urmărește identificarea componentelor coșului de consum din România a căror variație a prețurilor este cea mai sensibilă la modificarea costurilor cu forța de muncă și evaluarea măsurii în care acestea din urmă sunt responsabile pentru persistența la niveluri înalte a ratei agregate a inflației.

În linie cu Council of Economic Advisers (2023a), efectul costurilor cu forța de muncă asupra prețurilor de consum a fost evaluat pe baza unui model autoregresiv cu *lag* distribuit (ARDL), având următoarea formă generală (liniară):

$$p_{it} = f(p_{i,t-1}, p_{i,t-2}, \dots, p_{i,t-k}, cs_{j,t}, cs_{j,t-1}, cs_{j,t-2}, \dots, cs_{j,t-l}, prod_{j,t-1}),$$

unde p_{it} reprezintă rata inflației din perioada *t* a componentei *i* a coșului de consum conform structurii COICOP-IAPC, cs_{it} reprezintă câștigul salarial mediu din perioada *t* obținut în sectorul CAEN de producție *j* corespondent[1], iar $prod_{j,t-1}$ denotă producția per salariat din sectorul *j* (variabilă exogenă care acoperă situația în care costurile salariale cresc strict ca urmare a creșterii productivității). Selecția numărului optim de *lag*-uri s-a realizat cu ajutorul criteriului informațional Akaike.

Sunt de interes pentru prezenta analiză coeficienții pe termen lung ai relației dintre rata inflației și câștigul salarial; acesta din urmă este privit ca element al costurilor suportate de producători, obținându-se astfel o estimare situată mai degrabă la limita inferioară a influenței salariilor asupra variației prețurilor (veniturile pot influența rata inflației și prin efectul lor asupra cererii de consum). Modelele econometrice sunt expuse riscului de a sub/supraaprecia uneori anumite efecte, în cazul unor eșantioane mai reduse, ele având însă avantajul că surprind relații între variabile pornind de la datele istorice și redau relațiile efective observate între variabilele de interes, cu un minimum de ipoteze și asumpții auxiliare.

Evaluarea a folosit structura coșului de consum IAPC (structura COICOP), întrucât aceasta permite o descompunere mai fină, ceea ce facilitează corespondența cu sectoarele CAEN. S-a optat pentru utilizarea seriilor de timp la cel mai dezagregat nivel disponibil al coșului de consum, acestea având frecvență lunară și fiind disponibile începând cu ianuarie 2017 în majoritatea cazurilor[2]. Au fost excluse din analiză componentele exogene (care nu intră în sfera de influență a politicii monetare), dar și serviciile de educație, sănătate și cele financiare (pentru care nivelul producției este mai greu de cuantificat[3]). Totodată, au fost excluse și produsele alimentare procesate, întrucât, începând din august 2023, prețurile unora dintre acestea au fost sub incidența măsurilor guvernamentale de plafonare

1 A fost utilizată corespondența COICOP-CAEN. În cazul în care la producția bunului de consum *i* contribuie mai multe sectoare *j*, a fost estimată câte o ecuație pentru fiecare sector.

2 Surse: Eurostat pentru datele privind inflația, INS pentru salarii, Eurostat și INS pentru datele referitoare la producția sectorială și numărul de angajați. Seriile au fost ajustate sezonier.

3 Tabelul input-output include aceste variabile, însă doar cu frecvență anuală; de asemenea, datele sunt publicate cu întârziere.

a marjelor comerciale. Astfel, au fost evaluate 142 de componente, care reprezintă circa 35 la sută din coșul IAPC[4] în 2023 și pot fi considerate o aproximare a inflației de bază aferente bunurilor nealimentare și serviciilor.

Rezultatele estimării indică faptul că pentru 64 dintre cele 142 de componente a fost obținut un coeficient de transmisie a modificării costurilor cu forța de muncă în prețurile de consum semnificativ din punct de vedere statistic. Au fost considerate *wage sensitive* componentele pentru care coeficienții obținuți s-au situat deasupra centilei 25 a distribuției, fiind eliminate așadar situațiile în care modificarea salariilor are o influență semnificativă statistic, dar redusă ca magnitudine. Astfel, au fost selectate 50 de componente *wage sensitive* care cumulează în 2023 circa 30 la sută din coșul corespunzător măsurii inflației de bază definite anterior, respectiv bunuri nealimentare și servicii. Coeficienții de transmisie obținuți sugerează că, în medie, puțin mai mult de jumătate din avansul salariilor se transmite în rata inflației aferente acestor componente, ceea ce denotă o senzitivitate ridicată a prețurilor lor la modificări salariale.

Grafic A
Inflația de bază *wage sensitive*

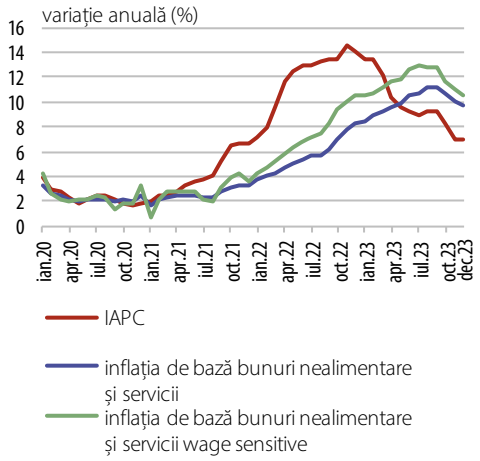

Sursa: Eurostat, INS, calcule BNR

Componentele selectate ca fiind *wage sensitive* includ, deopotrivă, bunuri nealimentare și servicii. În cazul primelor, cele mai importante categorii sunt articolele vestimentare, dar și unele articole textile pentru locuință, anumite electrocasnice, în special cele de mici dimensiuni, produsele de grădinărit, plante și flori, ziare, produse pentru animalele de companie, instrumente muzicale, jucării, bijuterii.
În categoria serviciilor *wage sensitive*, cele mai importante sunt cele privind mentenanța și reparația echipamentelor personale de transport, serviciile de cazare, plata parcărilor și închirierea de autovehicule și spații de parcare, transportul pasagerilor în regim de taxi, serviciile de alimentație în cantine, serviciile de transport aerian.

Grafic B
Inflația de bază *wage sensitive* – perspectivă dezagregată

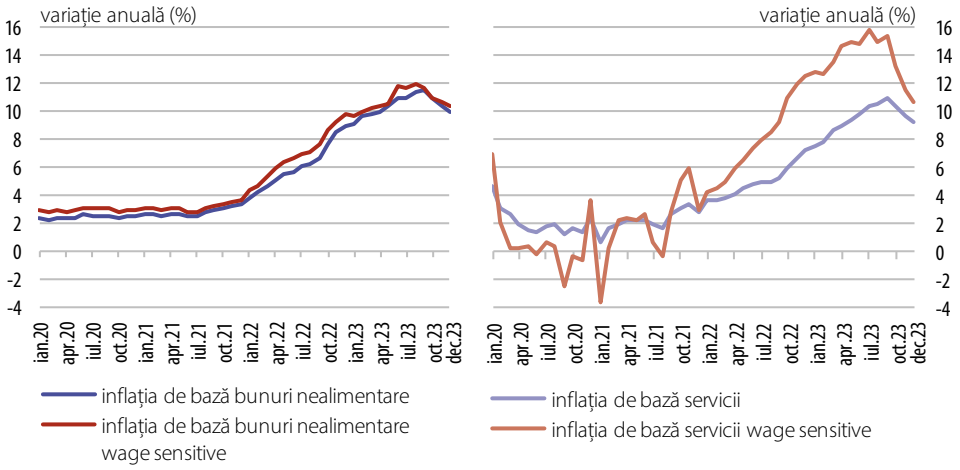

Sursa: Eurostat, INS, calcule BNR

4 Selecția este comparabilă cu cea realizată pe structura națională, unde segmentele nealimentare și servicii ale CORE2 ajustat reunesc circa 38 la sută din coșul IPC în 2023.

Inflația de bază *wage sensitive* s-a menținut pe un trend ascendent în anul 2023, având o contribuție în creștere la rata anuală a inflației IAPC, în condițiile în care cea din urmă a început să se reducă (Grafic A). Aceasta exercită, deci, o influență relevantă la menținerea ratelor agregate ale inflației la un nivel ridicat. Privind separat pe cele două segmente, se observă că decalajul inflației de bază *wage sensitive* față de nivelul total al inflației de bază este mai amplu în cazul serviciilor de piață (Grafic B), ceea ce sugerează că salariile au un efect inflaționist mai puternic în cazul celor din urmă. De altfel, prețurile bunurilor nealimentare au fost grevate de o serie de alte presiuni relevante de-a lungul anului 2023, precum cele exercitate de costurile cu unele materii prime sau cele provenite pe filiera importurilor.

Referințe

Council of Economic Advisers – „Wage sensitivity in non-housing service inflation", The White House blog post, 2023a

Council of Economic Advisers – „An update on non-housing services inflation: progress in wage-sensitive prices", *The White House blog post*, 2023b